

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

ISBN 978-966-184-417-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

<i>Федоренко Р. Ю., Шара С. О.</i> Професійна толерантність як інтегративна характеристика професійної діяльності майбутніх викладачів вищої школи	317
<i>Шульга І. І., Усанов І. В.</i> Кіберпедагогіка: до постановки проблеми	323
<i>Якубенко Т. М., Шара С. О.</i> Критерії формування професійної компетентності майбутніх кухарів і офіціантів у професійно-технічних навчальних закладах.....	328

Частина 2

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Освітня програма «Облік і аудит»

<i>Горбенко К. О., Прохар Н. В.</i> Особливості формування облікової системи малих підприємств.....	14
<i>Лисенко Т. А., Карпенко О. В.</i> Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою сільськогосподарського підприємства	19
<i>Мороз Л. А., Мілька А. І.</i> Облік, аналіз і аудит як інформаційна база системи управління грошовими коштами підприємства.....	24
<i>Росточило І. С., Мілька А. І.</i> Організаційні аспекти здійснення економічного аналізу операцій з інвестиційною нерухомістю акціонерних товариств	34

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТ

Освітня програма «Бізнес-адміністрування»

<i>Mensah Euraesi, Lina Johnson (Osun), Bondar-Pidgurska O. V.</i> Features of functioning of corporate governance system in Nigeria	42
--	----

7. Розина И. Н. Постановка задачи: исследование синхронной компьютерно-опосредованной коммуникации в образовании / Розина И. Н. // IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies. Media and Culture of Learning, 2002. – С. 476–480.
8. Соколова И. И. Интернет-комунікації в курсі астрофізики педагогічного вузу / И. И. Соколова, Л. Д. Положенцева // ИКТ портал. Матеріали XIV Міжнародної конференції-виставки «Інформаційні технології в освіті» (ИТО-2004).
9. Фатурова В. М. Интернет-середовище як фактор психологічного розвитку комунікативного потенціалу особистості : дис. ... канд. психол. н. : 19.00.07 / Фатурова В. М. – Київ, 2004. – 213 с.

УДК 378.147:005.591.6

ПРОФЕСІЙНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ІНТЕГРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

***Р. Ю. Федоренко**, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»*

***С. О. Шара**, к. пед. н., доцент – науковий керівник*

Анотація. У статті проаналізовано професійну толерантність як інтегративну характеристику професійної діяльності майбутніх викладачів вищої школи.

Ключові слова: професійна толерантність, професійна діяльність, майбутній викладач вищої школи.

Abstract. The article analyzes professional tolerance as an integrative characteristic of professional activity of future teachers of higher school.

Key words: professional tolerance, professional activity, future high school teacher.

Постановка проблеми. Підготовка магістрантів до викладацької діяльності потребує уточнення сутності і структури цієї діяльності, її найбільш суттєвих характеристик. У дослідженні за основу розуміння сутності викладацької діяльності прийнята її об'єктивна приналежність до сфери педагогічної як її різновиду. Викладацька діяльність як різновид педагогічної має структуру, в якій цілі пов'язані з навчанням і вихованням іншої

людини; способи діяльності – з організацією цих процесів, а результати – з навченістю і вихованістю студентів відповідно обраної ними професії.

Аналіз останніх публікацій показує, що проблема формування професійної толерантності майбутніх викладачів привертала увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Зокрема, сутність педагогічної взаємодії досліджували А. Бойко, С. Гончаренко, О. Федій, Л. Хомич, Н. Шиян та ін., викладача вищої школи – Н. Бутенко, Н. Волкова, Л. Лебедик [2–3], В. Стрельніков [5–7] та ін. У той же час умови формування професійної толерантності майбутнього викладача в системі вищої освіти не були предметом цілісного педагогічного дослідження.

Метою статті є: на основі аналізу науково-методичної літератури виявити та науково обґрунтувати сутність поняття «професійна толерантність» як інтегративної характеристики професійної діяльності майбутніх викладачів вищої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Учені підкреслюють, що толерантність – це необхідна для сучасного педагога професійна якість, що виявляється в «усвідомленні себе гуманною особистістю, у здатності керувати своїми емоційними та вольовими проявами в проблемних ситуаціях суб'єкт-суб'єктивної взаємодії. Толерантність відображає гуманний тип ставлення до іншого (учня, студента), що характеризується прийняттям позиції й точки зору іншого, співпереживанням його емоційного стану, вербальної й невербальної підтримки суб'єкта комунікації.

На думку вчених, толерантність педагога виявляє його ставлення й рівень відповідальності за побудову та реалізацію діалогічних відносин з ключовими суб'єктами освітнього процесу виступає одним з ключових компонентів його професійної діяльності. Відсутність у педагога толерантності негативно впливає на особистісний розвиток його учнів, знижує ефективність професійної діяльності вчителя в цілому (Ю. Годорцева [8]).

Слід зазначити, що в останні роки ХХ століття толерантність стала міжнародним терміном, який використовується для харак-

теристики способів співіснування і взаємодії людей, що відрізняються один від одного за багатьма ознаками. Толерантність означає відмову від догматизму, від абсолютизації права на істину, повагу, прийняття і правильне розуміння багатого різноманіття культур світу, форм самовираження і способів прояву людської індивідуальності.

Учені розрізняють: міжособистісну толерантність як здатність практичного визнання й прийняття носіїв інших цінностей, логіки мислення, культурних традицій і форм поведінки; міжсоціальну як спрямованість на забезпечення стійкої гармонії між різними соціальними групами; міжконфесійну як повагу і терпимість до чужих вірувань; міжетнічну або міжнаціональну як стійкий інтерес, увагу й шанобливе ставлення до думок, досвіду, звичаїв, поведінки представників інших національностей, етносів та культур; міжкультурну як повагу, розуміння й прийняття багатого розмаїття культур при збереженні позитивного образу власної культури.

С. Братченко, наголошує, що феномен толерантності можна розглядатися з позицій різних підходів, але в цілому вони базуються на декількох спільних аспектах [1, с. 104–117]. Ці аспекти полягають у визнанні того, що: 1) толерантність не є механічним результатом дії внутрішніх або зовнішніх чинників, а наслідок свідомого, осмисленого й відповідального вибору людини, її власної позиції й активності, спрямованої на побудову певних відносин з тим світом людей, що її оточують; 2) за психологічним змістом толерантність не зводиться до окремої властивості або характеристики, а являє собою складний поліфункціональний і багатокомпонентний феномен, який має декілька базових вимірів. Ключовим виміром толерантності є особистісний, у якому вона проявляється у вигляді цінностей, сенсів і установок, що визначають поведінку й діяльність людини в соціумі; 3) загальною для всіх видів і форм толерантності є міжособистісна толерантність як особливий спосіб відносин, спілкування й взаємодії людини з іншими.

З позиції психологів повноцінна, зріла толерантність особистості неодмінно усвідомлена, осмислена і відповідальна. Така

толерантність не зводиться до автоматизму, до простих і стереотипних дій: вона як певна життєва позиція особистості, реалізується у кожній конкретній ситуації, має певний сенс і вимагає від суб'єкта кожного разу пошуку цього сенсу й прийняття відповідального рішення. Водночас вона свідомо передбачає і приймає наявність такої позиції в інших суб'єктів. Свого конкретного вираження толерантність набуває в різних соціальних практиках, де виступає в ролі регулятора людської життєдіяльності. Саме в такому значенні толерантність виступає як культурна норма й моральна цінність, функції та критерії якої актуалізуються в силу об'єктивних соціокультурних обставин. У межах професії толерантність виступає інтегральною характеристикою, яка визначає спрямованість і принципи взаємодії фахівця з оточуючими, залученими до сфери його професійної діяльності. Тобто професійна толерантність виявляється у межах професійної діяльності особистості, її позиції і діях стосовно інших особистостей, залучених до сфери цієї діяльності.

П. Лушин підкреслює, що толерантність – це інтегральна характеристика індивіда, що виявляє його здібність у проблемних і кризових ситуаціях активно взаємодіяти з зовнішнім середовищем [4]. Метою такої взаємодії є успішність адаптації, врівноваження власного стану для розвитку позитивних взаємовідносин з довкіллям і власним «Я», неприпустимістю їх конфронтації. Автор наголошує, що толерантність насамперед когнітивний феномен, спрямований на позитивне сприйняття глобальних культурно-історичних форм людських відносин і особливостей окремих людей. Толерантність виявляється в налаштованості особистості на діалог, на рівноправне спілкування, на відмову від монопольного володіння істиною і поважного ставлення до права «іншого» мати власні думки і погляди.

Сьогодні толерантність як готовність і здатність людини жити і конструктивно діяти у різноманітному і мінливому світі розглядається стратегічною метою сучасної освіти. Її досягнення неминуче вимагає особистісного підходу, бо основу толерантності складає самовизначення і особистісний вибір. Для педагогів вона стає особливою якістю, якої вони набувають не

завдяки накопиченню професійних знань, умінь і навичок, оволодіння компетентностями, а власними зусиллями у виборі життєвих і професійних цінностей. За визначенням С. Братченко «...толерантність – це особливий принцип існування того світу, який людина будує на засадах розуміння і прийняття множинності і різноманіття буття і визнання неминучості співіснування відмінностей» [1].

Розуміння толерантності як інтегральної характеристики майбутніх викладачів вищої школи, пов'язано з виявленням їх особистісної позиції, ціннісного ставлення до всього, що забезпечує їх взаємодію і співпрацю зі студентами. У професійній діяльності викладача вищої школи способом реалізації толерантності є принципи, на яких він вибудовує взаємодію зі студентами в процесі їх навчання та технології, які він обирає для реалізації цих принципів. Толерантність у контексті професійної взаємодії викладача вищого навчального закладу і студентів обумовлює можливість для кожного розвиток як суб'єктів навчального процесу, активне опанування різноманітних способів пізнавальної діяльності, вільний і відкритий доступ до нової інформації, її пошуку і обговорення.

Виходячи з вище наведених міркувань, ми вважаємо, що професійна толерантність майбутніх викладачів вищої школи – це особлива форма особистого ставлення до цілей, завдань і змісту викладацької діяльності, способів її відтворення, що виявляється у демократизації взаємодії викладача і студентів як головних суб'єктів навчального процесу у вищій школі, використанні в його організації методик і педагогічних технологій, що забезпечують діалог зі студентами як рівноправними суб'єктами, відкритості до сприйняття і конструктивного використання усього нового, що стосується цілей, змісту та методів підготовки фахівців у вищій школі.

При визначенні структури професійної толерантності як інтегративної риси викладача вищої школи ми виходили з того, що феномен толерантності, описується когнітивним, емоційним і діяльнісним компонентами.

Висновок. Таким чином, незважаючи на різноманіття підходів, більшість дослідників розглядають професійну толерантність майбутнього викладача вищої школи як інтегральну характеристику, що визначає спрямованість і принципи взаємодії зі студентами, залученими до сфери його професійної діяльності, зумовлює їхній розвиток як суб'єктів навчального процесу. У контексті взаємодії викладача вищого навчального закладу і студентів вона забезпечує можливість активного опанування різноманітних способів пізнавальної діяльності, вільний і відкритий доступ до нової інформації, її пошуку і обговорення.

Список використаних джерел

1. Братченко С. Л. Психологические основания исследования толерантности в образовании / С. Л. Братченко // Педагогика развития: ключевые компетентности и их становление. – Красноярск, 2008. – С. 104–117.
2. Лебедик Л. В. Педагогічна підготовка магістрів у вищих економічних навчальних закладах : монографія / Л. В. Лебедик. – Полтава : ПУЕТ, 2011. – 165 с.
3. Лебедик Л. В. Педагогічний професіоналізм магістрів педагогіки: критерії, показники, рівні / Л. В. Лебедик // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : матеріали X Ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань, (Ірпінь, 29–30 березня 2012 р.): в 4 ч. – Ірпінь : Вид-во Національного університету ДПС України, 2012. – Ч. 2, секції 3, 4. – С. 203–214.
4. Лушин П. В. О психологии человека в переходной период (Как выжить, когда все рушится) / П. В. Лушин. – Кировоград : КОД, 1999. – 208 с.
5. Стрельников В. Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи / В. Ю. Стрельников // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – № 31 (244). – Черкаси : ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. – С. 71–74.
6. Стрельников В. Компоненты профессиональной компетентности преподавателя высшей школы / В. Стрельников // Edukacja i ekonomia. Redakcja naukowa prof. dr.hab. Vaino Rajangu, dr. Tadeusz Trocikowski. – Wloclawek – Kaniewo, 2015. – С. 213–221.

7. Стрельніков В. Ю. Модель професійної компетентності викладача вищої школи / В. Ю. Стрельніков // Наукові записки ПОІППО: Моделі ключових та професійних компетентностей педагогічного працівника. – Вип. 2. – Полтава : ПОІППО, 2012. – С. 25–33.
8. Тодорцева Ю. В. Формування толерантності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю. В. Тодорцева. – Одеса, 2004. – 20 с.

УДК 378.22.

КІБЕРПЕДАГОГІКА: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

І. І. Шульга, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

І. В. Усанов, к. філософ. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті аналізуються процеси інформатизації освітнього процесу, що породжує кіберпедагогіку, обумовлюючи нові форми і методи педагогічної діяльності, створює багатовимірний простір, що вимагає багатовимірного мислення.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформатизація, кіберпедагогіка.

Abstract. The article analyzes the processes of informatization of the educational process, which generates cyberpedagogy, causing new forms and methods of pedagogical activity, creates a multidimensional space that requires multidimensional thinking.

Key words: information society, informatization, cyberpedagogy.

Постановка проблеми. Процес становлення інформаційної педагогіки зумовлений потребами часу, насамперед, бурхливим розвитком інформаційного суспільства, що вносить радикальні зміни у всі сфери суспільного і особистого життя людини, в тому числі й освіти. Виклики, спричинені інформаційною епохою щодо розвитку освіти в умовах глобалізації, пов'язані зі зміною статусу цього інституту в системі суспільної життєдіяльності, тому потребують невідкладних відповідей.

Йдеться про нове бачення суспільної ролі освіти, її змісту, технологій здійснення тощо. Відбувається зміна традиційних